

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРИКЛАДІ США ХХ СТ.

**Агафонов А. О., здобувач вищої освіти Технологічного-економічного
коледжу МНАУ**

Науковий керівник – Мельник І.О., канд. екон. наук, доцент

Економічний розвиток США в період другої половини ХІХ століття (після громадянської війни 1861-1865 рр.) – на початку ХХ століття характеризується значним прискоренням темпів зростання і збільшенням обсягу національного виробництва. За 1870-1900 рр. загальний обсяг промислового виробництва зріс у 7 разів, що дозволило цій країні стати провідною індустріальною державою світу.

Для технічного прогресу Америки в цей час характерне швидке впровадження винаходів у виробництво. У промисловості відбуваються структурні зміни: якщо раніше провідне місце займала легка промисловість, то тепер на першу позицію виходить важка. Вирішальну роль в цьому зіграли нові галузі: електротехнічна, нафтова, гумова, алюмінієва та автомобільна. Особливістю індустріалізації в цей період була опора на власні сили: капітал, технічні ідеї, людей.

Але, не зважаючи на стрімкий розвиток Америки, її основною проблемою була соціальна нерівність в наслідок виникнення монополій. Малий та середній бізнес на той час знаходився у скрутному становищі.

Однією з перших монополій США став заснований Джоном Рокфеллером нафтовий трест «Стандарт Ойл», який вже в 1890 році переробляв понад 90% всієї американської нафти. Джон Морган на початку

XX століття заснував «Сталевий трест» (в результаті злиття з компанією американського магната Ендрю Карнегі в 1901 році), який зайняв панівне становище в чорній металургії. Він контролював 75% запасів залізної руди в США і випускав половину металургійної продукції. Трести почали виникати і в інших галузях. На початку XX століття вони вже давали 40% промислової продукції країни.

Монополії завищували ціни на продукцію, розоряли дрібних промисловців і все це формувало проти них негативну громадську думку країни.

Аналізуючи сьогодні події другої половини XIX – початку XX століття, ми можемо сказати, що це був період закладання фундаменту сучасної економіки США. Адже вибух нових відкриттів і винаходів призвів до глибоких змін, результати яких називали «другою промисловою революцією».

Хоч монополії дали поштовх до формування економіки Америки, але вони не забезпечили розвиток середнього класу населення. Тому влада почала боротьбу з цією проблемою [1].

Під тиском громадянської думки в 1890 році був прийнятий «антитрестівський» закон Шермана. Однак закон був безсилий саме проти трестів. Він передбачав заходи проти «змови» декількох фірм на ринку, тобто був направлений проти монополій нижчого порядку – картелів і синдикатів, а коли ці фірми зливалися в одну, тобто виникав трест, закон не вбачав тут змови і не міг втручатися у внутрішні справи новоствореного підприємства [2].

Пізніше, після обрання у 1896 році президентом США Вільяма Мак-Кінлі, американські магнати не турбувалися за бізнес, так як у керма країни стояв куплений ними президент. Він не перешкоджав розростанню монополій та укріпленню їх на внутрішньому та зовнішньому ринках [3].

Але становище магнатів різко змінилося в 1901 році після перемоги на виборах президента США Теодора Рузвельта. У грудні цього ж року він у

зверненні до обох палат парламенту окреслив основні проблеми, на порозі яких опинилася Америка. Рузвельт вказав, що вражаючий і надзвичайно складний індустріальний розвиток, який з прискореною швидкістю відбувся в США упродовж другої половини XIX століття, спричинив серйозні соціальні проблеми. Йшлося, передусім, про великі трести і корпорації, регулювання діяльності яких не мало відповідного юридичного та правового забезпечення. Адже несправедливо, якщо багаті стають багатшими, а бідні біднішими. Тому зусилля адміністрації Рузвельта були сконцентрованими на встановленні державного контролю над тими промисловими гігантами, які нехтували правилами вільної та чесної ринкової конкуренції задля власної наживи.

Однак президент наполягав на обережності й індивідуальному підході до кожної корпорації, особливо якщо вона є суб'єктом міжнародної торгівлі. Адже виживання у цій сфері конкуренції справедливо пов'язувалося саме з великими підприємствами, які мали промислову і фінансову потужність.

Теодор Рузвельт на основі антитрестівського законодавства припинив зловживання олігархів і повернув у США економічну конкуренцію. Саме його ініціативи, що мали на меті змусити американські компанії суворо дотримуватися антимонопольного законодавства – «чесного курсу», були реальним кроком на шляху до здійснення широких соціальних реформ на користь усього суспільства, які активно обговорювалися протягом кількох останніх десятиліть. Практична реалізація цих «прогресивних ідей» заклала основи для розвитку середнього класу населення та боротьби із бідністю в США, що безперечно поставило Теодора Рузвельта в один ряд з найвидатнішими американськими президентами-реформаторами [4].

XX століття називають століттям Америки. Зумівши скористатися усіма досягненнями науково-технічної революції, вона зайняла передове місце на світовій арені і продовжує тримати лідерські позиції на сьогоднішній день.

Список використаних джерел

1. <http://www.info-library.com.ua/books-text-8846.html>
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Антитрестівське_законодавство
3. https://uk.wikipedia.org/wiki/Вільям_Мак-Кінлі
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/Теодор_Рузвельт